

lere man maa overlade til Forholdene, som de er i det Øjeblik, det tror jeg er vanskeligt for ikke at sige ganske umuligt paa Forhaand at fastsætte Regler for eller opføre Lovbestemmelser eller indstifte Institutioner for. For alt dette vil jo i Virkeligheden blive sprængt, i samme Øjeblik Situationen er sprængt op til den Højde, der her er Tale om.

Jeg er end ikke helt sikker paa, at man til enhver Tid under en saadan Situation vil kunne undgaa at bringe Grundlovens § 25 i Anvendelse. Det var jo noget i den Retning, den socialdemokratiske Regering foretog sig i Sommeren 1925, og naturligvis, naar der gribes til et saa alvorligt Skridt — og jeg mener, det er et meget alvorligt Skridt at gribe til Anvendelse af Grundlovens § 25 overfor Arbejdskampe —, vil der jo altid kunne diskuteres om, hvorvidt den paagældende Situation virkelig paakrævede en saa overordentlig alvorlig Indgriben, som der her var Tale om. At der ikke kunde tænkes at opstaa en saadan Situation, tør jeg ikke absolut bestride, men da er det mig for øvrigt ikke om at gøre, om der foreligger nogen Lovregel for, hvordan man skal bære sig ad, for det vil Forholdene og Omstændighederne ganske sikkert vælte over Ende. Paa den Tid er det et Samfund i Oprør, et Samfund, der vælter saa at sige alt over Ende, og da vil det ogsaa vælte saadanne Smaating over Ende som en lille fredelig Bestemmelse om, hvordan en Voldgiftsdomstol skal være sammensat.

I Lovforslagets §§ 2 og 3 er der fastsat Bestemmelser om Voldgiftsrettens Sammensætning og dens Rettergangsmaade, og det er maaske saare rigtigt og saare godt alt sammen, og det kan formodentlig saglig set og under fredelige og rolige Samfundsforhold ikke være bedre, men under de andre Forhold, som jeg nævnte, er jeg ingenlunde sikker paa, at det vil komme til at slaå til.

I § 4, Stk. 2, hedder det: „Ved Afgørelsen af Stridsspørgsmaalene skal Retten tage som Rettesnor, hvad der maa anses for ret og billigt.“ Dette, „hvad der maa anses for ret og billigt“, kan man forhandle meget om og maaske ogsaa forhandle sig meget langt til Rette om i rolige Tider, altsaa netop i saadanne Tider under en Arbejds-konflikt, hvor Forligsinstitutionen endnu kan være i Funktion; men naar det glipper, og man kommer ud i de urolige Tider, som jeg før nævnte, saa kan det nok være, at Spørgsmaalet om, hvad der er „ret og

billigt“, kan blive af en saadan Art, at det ikke er helt let at mødes derom.

Thi hvad er „ret og billigt“ i en Arbejds-konflikt, navnlig med Henblik paa Fastsættelse af Arbejdsregler, Arbejds-lønninger o. s. v.? Det er overordentlig vanskeligt at bestemme, og i alle Tilfælde foreligger der ikke paa Forhaand Bestemmelser om, hvad der er ret og billigt i saa Henseende. Her er ingen Retsnormer at gaa efter i Interesse-modsætninger mellem Arbejdsgivere og Arbejdere; her er, saa længe Forholdene udvikler sig ad fredelig Vej, kun Forhandlings Vej at gaa, her er ingen Retsnormer for en Domstol at henholde sig til og foreholde Parterne de skal bøje sig for, fordi det nu en Gang er Lov og Ret. Begrebet Ret eksisterer ikke i disse Anliggender. Vil man have en Domstol med Krav om, at alle ubetinget skal bøje sig for dens Domme, tror jeg, det bliver nødvendigt ogsaa at have visse Retsnormer opstillede, som Samfundet kan paaberaabe sig.

Saa staar der, at der skal tages Hensyn til Arbejdets Karakter samt vedkommende Fags eller Virksomheders Konkurrenceforhold og hele økonomiske Stilling. Det er en hel Række Forhold, der her er opstillet, og jeg tror ogsaa, det bliver vanskeligt at faa sammensat en Domstol, der vil kunne magte at tage alle de Hensyn, som her kræves — jeg er da i alle Tilfælde ikke vis paa, at den Domstol, der er sammensat som i § 2 antydnet, vil kunne sidde inde med Forudsætninger for at kunne dømme i Henhold til de mange Bestemmelser, her er Tale om.

Til sidst vil jeg gerne nævne noget, der for mig ogsaa spiller en ikke ringe Rolle i denne Forbindelse, og det er dette, at det i Virkeligheden strider imod mit personlige Synspunkt, at Samfundet skal tiltage sig en Ret til at tvinge Arbejdsgivere og Arbejdere til at gaa i Arbejde med Virksomheder, som de ikke ønsker at gaa ind i. For Arbejderne vil dette jo i høj Grad betyde, at de berøves den allersidste Rest af personlig Frihed, og det vil jeg meget nødig være med til. Jeg lagde Mærke til, at da vi for nogen Tid siden her i Tinget og navnlig i Udvalget forhandlede om Forligsinstitutionen, var Arbejderrepræsentanterne overordentlig nøjeregnende med Hensyn til, hvorledes Arbejderne blev stillet under Forligsforhandlingerne i Henseende til at kunne hævde deres personlige Rettigheder. Jeg synes, at man vaagede noget ømmere over disse Rettigheder den Gang, end det var nødvendigt for Sagens Skyld, for det er jo givet, at naar mange